

WAT GILLETTE AGTERLAAT

(gesien deur dié wat weer vertrek)

“n Kliniek genees die pasiënte. ’n Versorgende gemeenskap dra die mense.”

I. Wat Oorbly

Ek was in die ontspanningsaal, die een wat oop is vir pasiënte vir die middagrus, die sigaret, die gesprek – en vir ons, die metgeselle, wat gewag het om ons siekes terug huis toe te neem.

Ek was nie ongemaklik nie, maar ek was waaksaam: oor hoe ’n mens broos word binne-in siekte, dikwels ontwrigtend en sonder uitweg, ’n siekte wat na niemand se ouderdom kyk nie.

Daar was vyf mans en een vrou, almal in rolstoele. Hulle het na my gedraai en begin vra hoe oud ek is, watter werk ek doen, waarmee ek my besig hou, wat my roeping is; en uiteindelik wou hulle weet wat ek dink oor sekere vrae van politiek en godsdiens, en oor ’n paar openbare figure.

Hulle oë was afgeskakel, die oë van iemand wat net wag om die lig te sien uitgaan. En in plaas daarvan het ek, daardie lig, dit weer aangesteek.

Dit is my manier om by mense te wees: om hulle te laat glimlag. Ek is nie ’n akteur nie, ook nie ’n nar van die kliniek nie – net ’n man soos baie, maar nie so alledaags soos brood nie.

Toe het hulle my vir ’n storie gevra. En hier moet ek eerlik wees met die leser: die een wat ek vertel het, was nie ’n beleefde grap nie, en ek sou dit op geen ander plek vertel het nie. Maar daar, in daardie saal, was die toestemming om te lag oor wat die lewe van hulle weggeneem het, hulle s’n om te gee, aan hulleself. En hulle het my daarvoor gevra. Daarom gee ek dit weer soos dit was, want om dit heeltemal skoon te maak, sou wees om hulle te verrai.

Laat ek julle vertel – het ek gesê – van ’n man in ’n rolstoel, sonder arms en sonder bene, wat eendag op ’n advertensie op ’n afspraakwebwerf geantwoord het.

En as iemand nie glimlag nie, het ek bygevoeg, is dit nie my skuld nie: dit sal net beteken dat dit vandag nie sy dag is nie.

’n Baie ryk vrou, al ver op in jare – omtrent tagtig – gehelp deur haar vyf-en-veertigjarige niggie, was op soek na ’n man. Maar ná alles wat die lewe haar geleer het, het sy duidelike idees gehad oor die soort man wat sy wou hê: een wat nooit sy hande sou oplik nie, een wat by die huis bly, en – laat ons sê – ’n man van ruim afmetings.

Daar was ’n klop aan die deur. Sy het voor haar hierdie man in ’n rolstoel gevind, sonder arms en sonder bene, maar jonk en aantreklik, wat gekom het om op die advertensie aansoek te doen.

Sy het met hom ’n onderhoud gevoer.

Sy wou ’n man hê wat nooit sy hande sou oplik nie: en hy het geen arms gehad nie. Eerste punt in sy guns.

Sy wou hê hy moes huislik wees, stil: en hy was sonder bene, in sy stoel. Tweede punt in sy guns.

En uiteindelik het sy hom gesê sy wil hê hy moet goed bedeel wees. En hy het, in alle erns, geantwoord: “Mevrou... en waarmee dink u het ek aan die deur geklop?”

Op daardie oomblik het die vyf mans uitgebars van die lag, en kon nie ophou nie. Maar die vrou het ernstig gebly, onbewoë. En al my aandag het na haar gegaan.

Vir haar het ek geen tweede weergawe gehad nie, ek het niks voorberei nie. Maar ek het ’n ingewing gekry: ek het haar gesê dat ek, as sy wou, vir haar die telefoonnommer van daardie kandidaat sou gee. Haar oë het opgehelder, sy het geglimlag, en sy het gesê: ja, ja.

Ek het ’n glimlag van haar gewen. Ek het my doel bereik. Dit was al wat van daardie oomblik oorgebly het – en dit was genoeg.

Toe ek die fasiliteit verlaat, het almal my gevra wanneer ek sou terugkom, en of ek ander stories het.

II. Epiloog

Mense glo dat wat oorbly 'n mediese lêer is, 'n X-straalfoto, 'n terapie om tuis voort te sit, of 'n telefoonnommer wat haastig op 'n stukkie papier neergekrabbel is.

Hulle is verkeerd.

Wanneer 'n mens 'n fasiliteit verlaat, neem jy byna niks saam van wat gebruik is om jou te genees nie.

Jy neem die mense saam.

Jy neem die stemme saam.

Die gewoontes.

Die gange.

Die skedules.

Die gesigte wat vir weke, of vir maande, die tyd van jou lewe gemerk het.

Die geneeskunde bly in die argiewe.

Die herinnering neem 'n ander pad.

En dit is van daardie herinnering wat ek wil praat.

III. Outeursbladsy

Hierdie werk is nie in opdrag geskryf nie.

Dit is nie verkoop nie.

Dit is nie vir kommersiële doeleindes gemaak nie.

Dit is geskryf om te getuig van die waarde van rehabilitasie, van menswaardigheid en van die verhouding tussen mense.

Die enigste vergoeding wat gevra word, is 'n simboliese dollar – nie as betaling vir die werk nie, maar as getuienis van 'n gedeelde verbintenis tot 'n kultuur van sorg, hoop en verantwoordelikheid.

Ferdinando